

je toliko krvi prelilo, so večidel žalosten sad verskih homatij.

Od koga in kedaj da se je krivoverska kuga zatepla v Ptuj, nam sicer ni znano, a vse, kar se nam je iz ove dobe še ohranilo, kaže na to, da se je luteranstvo zatrosilo že za Luteru, najbrž iz Gradca v Ptuj, in da je ondi se kmalu udomačilo ter mnogo strastnih privržencev štelu. In preteklo je blizo 100 let, preden so ovo kugo z združenimi močmi iz mesta iztrebili.

Ker večkratni ukazi, dani deloma od posvetne, doloma od duhovne gosposke, razširjanja krivovera niso mogli ustaviti, imenoval je kralj Ferdinand s porazumljenjem Solnograškega nadškofa Matije in Ljubljanskega škofa Kristofa, ki je ob enem tudi Sekovsko škofijo oskrboval, l. 1528. posebne komisarje. Le-ti naj bi obiskali vse kraje na Štajerskem ter izpraševali o veri vse župnike, kaplane, beneficijate, cerkvene ključarje in župane. Ova komisija, katere ud je bil tudi Slovenec, dr. Vincencij Fürbekh, je prišla v Ptuj na Vidovo (15. jun.) l. 1528. ter je tje poklicala bližnje duhovnike s cekmeštri in župani.

Iz dotičnega zelo obširnega zapisnika¹⁾ ni razvidno, kakošne razmere so takrat v Ptuj vladale; — najbrž je tamošnje duhovnike vizitiral nadškof sam. Pač nam pa zapisnik pove, da je omenjenega leta (1528.) bilo pri sv. Marketu niže Ptujja nameščenih pet duhovnikov, namreč: župnik Peter Vaselkorcher, duhovna pomočnika Bernard Adelprecher in Miklavž Grasperger in kaplan Janez Žiher. Cekmeštra sta bila Kristof Marx in Lamprecht Kovač. Vsi so bili pravoverni. Drugod pa je komisija našla že mnogo plevla. Po dovršeni vizitaciji poslali so komisarji deželnemu, vladarju obširno poročilo o cerkvenih razmerah na Štajerskem. Iz njega razvidimo, da so na večih župnijah posvetni patroni katoliške župnike pregnali in na njihovo mesto odpadnike nastavili ter cerkvam in cerkvenim ustanovam vse premoženje pobrali. Zaradi tega je Ferdinand dne 17. novembra t. l. strogo ukazal, da se imajo vse ustanove in drugo cerkvam pobrano premoženje takoj do slednjega vinarja nazaj dati in na župnije od škofa potrjeni župniki nastaviti.²⁾ Toda plemenitaši se tudi za ta ukaz niso zmenili, in ker so že v naslednjem letu (1529) in čez par let (1532) zopet prirazbijali Turki v deželo, je vlada na dane ukaze menda pozabila. Luterani postojali so dne do dne bolj predrzni ter so ustanavljali lastne učilnice in župnije, kar se je toliko lažje zgodilo, ker je deželni glavar na Štajerskem, Janez baron Ungnad bil tudi luteran.

Pa kolikor bolj se je širila krivovera, toliko bolj je ginola npravnost in poštenost. To

je moral priznati Luter sam. L. 1529. je pisal med drugim: „Naši evangelci bodo sedemkrat zlobnejši, kakor so poprej bili; kajti zdaj, ko smo se bili evangelj naučili, krademo, lažemo, goljufamo, žeremo, žlempamo in vganjamo vsakovrstne hudobije. Enega hudiča smo izgnali, a sedem hujših se je povrnilo, kakor to lahko zapazimo na knezih, žlahtnikih, meščanih in kmetih... Mladina živi tako divje, nespodobno in razuzdano, da bode pravi hudičev zarod iz nje.“³⁾ Nič manj žalostno opisal je takratne razmere nov Dunajski škof Janez Faber l. 1533. kralju Ferdinandu: „Zaradi pomanjkanja dobrih duhovnikov, — piše kralju — propada vse. Župnije, cerkve in farovži — vse je od Turkov razdjano, župniki ubiti. Jaz sem škof brez duhovnikov. Samostanski predniki na Dunaji se ne brigajo za škofa. Stolni kapitelj, — kapitulari bi imeli biti škofu podložni, a oni se vedejo kot neodvisni in škof jim je ničlja. Župnije so ali prazne, ali pa v rokah odpadnikov in ničvrednih ljudi. Ako ne bode Bog v kratkem mnogo delavcev v Avstrijo poslal, bodo ljudje, ne rečem krivoverci, temveč kakor neumna živina postali. In zares se je čuditi, da dobro misleči že niso morali mučeniške smrti pretrpeti.“⁴⁾ (Dalje prih.)

Smešnica 44. „Jutri“, pravi gospodar svoji ženi, „jutri ne daj hlapcu Ivanu ničesar jesti v jutro!“ — „Zakaj pa ne, kaj je naredil?“ — „O tega“, odvrne mož, „tega ti ne znaš“. Jaz sem mu naročil, naj sesnaži jutri lepo konje in ako ne dobi zajutreka, bode nevoljen. Za to bode vlekel za veliko hitreje s krtačo po konjih in znaš, žena, to je našim konjem že sila potreba“.

Razne stvari.

(Mil. knezoškof.) V nedeljo, dne 27. oktobra se je izvršilo posvečevanje mil. knezoškofa dr. Mihaela Napotnika po obredih, kakor jih veleva sv. cerkev, v Solnemgradu. V pričo je bilo 16 p. n. duhovnikov naše škofije.

(Nepotrebna jeza.) Južno-štajarska hranilnica v Celji je tamošnjim „Nemcem“ sila na poti in so zato celo v dež. zboru govorili včeraj o njej. C. kr. namestnik pa jim je odgovoril, da sprejme vlada rada odgovornost za njo.

(Nestrpnost.) V nemški tetki „Tagespost“, jezi se neko človeče sila nad tem, da imajo na spodnjem Štajarji hiše oskrbovalnih vzprejetišč nemški in slov. napis. Za voljo slov. besed izostalo je bojda v napisu: štajarsko. Oj groza, na spodnjem Štajarji bi pač v resnici lahko kdo mislil, da je vzprejetišče n. pr. prusko.

¹⁾ Knezošk. arhiv v Gradci.

²⁾ Dr. M. Robič, Gesch. d. Prot. in der St., 59.

³⁾ Janssen, Geschichte des deutsch. Volkes, III., 69.

⁴⁾ Tisti, IV., 96.

(Okr. zastop.) Novi okr. odbor v Celji je prišel pri pregledovanju računa za leto 1888 veliki goljufiji na sled ter je izročil celo stvar c. kr. okr. sodniji v daljno preiskavo. Tako je bilo torej ono „vzglyedno gospodarstvo“, „kakor zlato čisto“, pravi „D. W.“

(Samomor.) V ponedeljek, dne 28. okt. se je v Celji nastrelil v glavo g. Ivan Bräu, tajnik v prejšnjem okr. odboru. Spravlja se ta čin v dotiko s tožbo, katero je novi okr. odbor vložil pri c. kr. okr. sodniji v Celji. To so vam pa v resnici možaki, ti možje v Celji!

(Sejem.) Zadnjo soboto je bilo prav živo na velikem trgu v Mariboru in dalje po koroški ulici gori do drevoreda. Največ voz je bilo polnih zelja, krompirja in čebula. Tudi „špeharji“ jeli so že razstavljati svoje mastno blago, najbolj pred cerkvo sv. Alojzija in bogoslovjem. Cena je bila višja, kakor lani v tem času.

(Slatina.) Dež. odbor misli z vso resnobo na to, da proda Slatino in pravi se, da se že pogaja z neko judovsko tvrdo v Frankobrodu za voljo nje. Govorica je sicer čudna, pa pri nemški gospodi v Gradci je vse mogoče, saj leži Slatina na slov. Štajarji.

(Drago potovanje.) Lani je Štajarska dežela izdala 29.521 gld. za „popotnike po sili“, t. j. za take, ki so jih kje iztirali in jih poslali na dom. Tacih pa je bilo bojda ravno 7777 v lanskem letu.

(Povodenj.) V zadnjem tednu je bila na večih krajih po slov. Štajarji velika voda. Drava je pri Ormoži vzela seboj ves prodec z okr. ceste ter je precej izpodkopala novi most. Most čez Savinjo pri Kasasih pa je voda za več metrov razdrila.

(Pragermani.) V Vuzenicah stoji na trgu dolga soha in na njej plapola frankfurterica. To naj bode znamenje menda za to, da so Vuzenice nemške!

(Iz Šoštanja) se nam javlja: Da Šoštanj ni tako nemški, kakor nam ga slikajo nekateri tukajšnji nemčurski napetneži, to nam svedoči tole: Krajni šolski svet Šoštanjski je v svoji seji, dne 16. junija 1889 sklenil, da se mora pri njem izključno le v slovenskem jeziku uradovati. Častitamo!

(Smrt.) Iz Šmartna v Rožni dolini se nam piše, da je tam na večer dne 29. okt. po dolgi bolezni umrl Matija Golež, p. d. Hobe, kmet v Ločah. Pokojni bil je zavolj svojega blagega značaja ljubljenec ne le svojih sosedov, ampak tudi svojih dušnih pastirjev. Cerkvam bil je velik dobrotnik, ktere ga bodo le težko pogrešale.

Loterijne številke:

V Gradcu 26. oktobra 1889: 79, 68, 56, 11, 14
Na Dunaju „ „ 68, 39, 10, 65, 74

Dražba cerkvenega vina

od 20 polovnjakov vrši se v Framu dne 2. novembra ob 1/2 11. uri dopoldne.

Dražba cerkvenega vina.

V soboto, dne 2. novembra ob 10. uri se bo 16 polovnjakov prav dobrega cerkvenega vina po dražbi prodajalo.

Lembah, dne 27. oktobra 1889.

Cerkveno predstojništvo.

Na prodaj!

V Ribnici ob Kor. železnici, 3 minute od farne cerkve, se odda posestvo 3 orale obsegajočo in sicer: 2 travnika, 3 njive in 3 pašniki, mlin, kovačija, poslopje in še posebej kajžica za kovača, iz proste roke zarad rodbinskih razmer. Natančneje se izve pri zgornjem kovaču v Ribnici.

1-2

Karl Soss „k kmetu“

v Graškem predmestji št. 9
v Mariboru

poporoča za zimsko dobo svojo veliko zalogo.
Vatmol od 45 do 80 kr.
Vatmol-barhent od 10 do 22 kr.
Valari-barhent od 20 do 27 kr.
Kariran barhent od 15 do 25 kr.
Modri „ od 10 do 20 kr.
Domači druk od 20 do 27 kr.
Raševina za suknje od 70 kr. do fl. 2-25
Zimska roba od 1 fl. do fl. 3-50
Kašmir črni od 28 kr. do fl. 1-10,
odej in koc veliko zalogo po najnižjih cenah.

ILUSTROVAN

NARODNI KOLEDAR

za leto 1890.

Uredil, izdal in založil Dragotin Hribar.

Dobiva se v „Narodni tiskarni“ in v bukvarnah J. Glontini-jevi in M. Gaber-jevi v Ljubljani. Naroča se pa lahko v vseh bukvarnah.

 Cena 45 kr., po pošti 50 kr. 

Vsebinska Popoven kalendar, koledar, kateremu so pridružena tudi slovanska imena, in cerkveni koledar. Nadalje: Genealogija cesarske hiše. Sedanjí vladarji evropski. Vojvodina Kranjsko: Vsi deželni zastopi, deželni odborniki, deželni poslanci, mestni odborniki, načelniki uradov, c. kr. notarji, advokati itd. Splošne določbe c. kr. pošte. Brzljavni cenik. Lestvica za pristojbine kolekov. Sejmi na Kranjskem. — Zabavni del: Naši zasluzni možje. Božja pota Slovencev. V noči Rusalk. Ogled po svetu. Dogodki v Srbiji. Razstava v Parizu. Boulanger. Orijentalna železnica itd. Smešnice. — Naznanila.

3-5